
W 200 rocznicę śmierci Rudjera J. Boškovića

Studia Philosophiae Christianae 24/1, 7-8

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

S Y M P O Z J U M

W 200 ROCZNICĘ ŚMIERCI RUDJERA J. BOŠKOVIĆA

Staraniem Dziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK ks. prof. dra hab. Miczysława Lubańskiego dnia 17 lutego 1987 roku odbyło się Sympozjum naukowe poświęcone pamięci Rudjera J. Boškovića, chorwacego myśliciela z XVIII wieku. Obrady Sympozjum uświetniła swoją obecnością Pani Sonja Banda, sekretarz Ambasady SFR Jugosławii.

Otwarcia Sympozjum dokonał Rektor Akademii Teologii Katolickiej ks. prof. dr hab. Remigiusz Sobański. Stwierdził on między innymi, że warto nawiązać kontakty naukowe Polski i Jugosławii z racji łączących oba kraje więzi kulturowych (wspólnota krajów słowiańskich). Ksiądz Rektor wyraził ponadto nadzieję, iż to Sympozjum będzie pierwszym krokiem w podjęciu wymiany naukowej, iż stanie się początkiem współpracy naukowej ATK z analogicznymi uczelniami katolickimi w Jugosławii. Ksiądz Rektor wyraził radość ze zorganizowania tego spotkania.

W programie Sympozjum umieszczono następujące referaty:

- mgr Michał Słotwiński: *Zyciorys R. J. Boškovića*
- mgr Michał Słotwiński: *Dynamiczna koncepcja rzeczywistości materialnej według R. J. Boškovića*
- mgr Dariusz Sobkowicz: *Dynamiczna koncepcja elementarności*
- ks. dr hab. Józef Dołęga: *Ruch a dynamizm: uwagi na marginesie koncepcji R. J. Boškovića.*

Podczas dyskusji, która wywiązała się po referatach, zwrócono uwagę na fakt, iż zorganizowane w ATK Sympozjum jest pierwszym w Polsce, a drugim w świecie spotkaniem tego typu poświęconym Boškovićowi (poprzednie odbyło się w 1958 roku w Belgradzie).

Podkreślano oryginalność myśli Boškovića, aktualność idei zawartych w jego poglądach. Wykazano, iż myśliciel ten jest prekursorem — niestety zapomnianym i niedocenionym —

wielu poglądów w zakresie fizyki, matematyki, geodezji, mierzniactwa, melioracji. Zwrócono uwagę na próbę — jak to dzisiaj się określa — systemowego podejścia Boškovića do dynamicznej koncepcji elementarności.

Dyskusja toczyła się także wokół problemu powiązań i zależności w teoriach głoszonych przez Boškovića i Kanta, żyjących w tym samym czasie i głoszących podobne poglądy.

Poniżej publikujemy treść udostępnionych nam referatów.

MICHAŁ SŁOTWIŃSKI

ŻYCIORYS R. J. BOŠKOVIĆA

Rudjer Josip Bošković urodził się 18 maja 1711 roku w Raguzie (obecnie Dubrownik). Był siódmym dzieckiem Nikoli i Pavicy z domu Betera Boškovićów. Rodzina ojca przybyła do Raguzy z Hercegowiny w drugiej połowie XVII wieku; rodzina matki przybyła z Bergame w mniej więcej podobnym czasie. Tak więc był Serbem po ojcu i Włochem po matce. W domu rodzinnym Rudiera Boškovića posługiwano się językiem serbsko-chorwackim. Obydwie rodziny Boškovićów i Beterów miały pewne tradycje intelektualne, szczególnie Beterowie, gdzie ojciec matki Boškovića był liczącym się w swojej epoce poetą.

Bošković opanował język włoski dopiero w kolegium jezuickim w Raguzie, do którego uczęszczał w młodości. Dzięki temu, że w owym kolegium wykładali rzymscy profesorowie Bošković mógł w wieku lat czternastu opuścić klasę retoryki i udać się do Rzymu. 1 października 1725 roku został przyjęty do nowicjatu jezuitów. Po niedługim czasie wykazał się nieprzeciętnymi zdolnościami w kierunku matematyki i zanim ukończył nauki zaproponowano mu wykłady z tejże dziedziny.

Od 1736 roku pisze dla Kolegium rzymskiego różne rozprawy naukowe z zakresu fizyki, matematyki i astronomii, a także czysto filozoficzne z metafizycznymi na czele. J. de Lalande jest zdania, że w wszystkich tych dziełach zawarte są nowe myśli na miarę człowieka genialnego. Bošković był umysłem uniwersalnym, zajmował się wszystkim co tylko mógł ogarnąć swoim intelektem. Chciał zbadać, połączyć i usystematyzować całą dostępną mu wiedzę w celu jej powszechnej